En tegen dien Sisera, dien geweldigen man, staat op het blad der Heilige Schrift over Jaël, een weerlooze vrouw; een vrouw die hij in haar tente overviel, toen geen hulpe bij haar was; en die alleen, hulpeloos als ze stond, toch dien geweldenaar overmocht heeft.

Jaël klopte Sisera, en zoo wierd het volk van God bevrijd.

— —

Zij klopte Sisera niet overdrachtelijk, maar daadwerkelijk.

Moede en mat van de snelle vlucht, had hij zich neergelegd in haar tente, en sliep met diepen slaap. En toen nam Jaël een langen nagel of pin in de ééne, en een hamer in de andere hand, en sloeg hem die pin in het hoofd.

Dat was haar kloppen

En daar stierf Sisera van.

Met ruwe hand ging dit toe; en menigeen die het sterven van een Holophernes en een Marat niet begrijpt, komt bij het lezen van wat Jaël deed, niet heen over zooveel wreedheid in een zoo schrikkelijke vrouw.

En die wreede hand heeft ook iets dat ons gevoel kwetst.

Maria, die aan Jezus' voeten neerknielt te Bethanië, is een veel aantrekkelijker vrouwenfiguur dan Jaël, de vrouw van Heber, den Keniet.

Zooals ook de pleitbezorger, die den schuldige poogt vrij te pleiten, mzer hoeit en aantrekt dan de cipier, die hem het dwangbuis met geweld aangespt in den kerker.

Of wilt ge, zooals een zuster van het Roode Kruis op het slagveld o, zooveel liefelijker figuur is dan de ruiter, die met getrokken zwaard inrent tegen den vijand en er twee gelijk den kop afslaat.

En toch, zal er recht geschieden en het land behouden blijven, dan moet ook die cipier en ook die wilde ruiter er zijn, evengoed als die pleiter en die zuster van barmhartigheid.

En zoo ook heeft de Jaël evenzeer haar plaats in de geschiedenis van het Godsrijk als de schuilende Maria.

Want, er moet naar Jezus geluisterd, maar ook Sisera, de verdrukker van het volk van God, moet geklopt.

— —

Sisera moet geklopt, niet enkel in Jaëls tijd, maar nu nog.

Er mag geen lauwheid, er mag geen lafheid, zelfs niet in het vrouwenhart zijn.

Wie God liefheeft en in den Heere Jezus zijn Eenig Dierbare bezit, en om Jezus' wil zijn volk mint met teedere minne, die kan er met zijn minnend hart niet overheen komen, als Sisera met zijn ijzeren wagens 's Heeren volk ten onder houdt.

Daar *moet* het hart uit liefde tegen in. Dat moet het niet dulden kunnen. Daar moet het tegen ijveren. En er mag, er kan geen ruste zijn, tenzij de hand van Sisera ontwapend is.

Onder Oud en onder Nieuw Verbond is één de eisch der liefde, en één de drang om 's Heeren volk groot te zien, en één de diepe weerzin tegen den verwoester van het erfdeel des Heeren.

En in al het volk moet deze diepe weerzin worstelen.

In den sterken man, tintelend van wilskracht. In de vrouw, die in haar tente schuilt. Ja, tot in het kind, dat den Heere hoorde roepen, en toen het »*Samuel Samuel!*" in zijn ooren klonk, opstond en ging.

—

Alleen maar diezelfde diepe trek van het God minnend hart, werke onder het Nieuw Verbond zijn kracht uit, *naar den eisch dien dit Verbond ons brengt.*

Onder Israël was het volk des Heeren *de natie;* een *uitwendig* rijk; een *zichtbaar* volk; met een eigen volksleven.

Toen ging het dus met lans en spies, met spijker en met hamer.

En Jaël deed naar den aard van zulk een volk het met zich bracht. Niet geestelijk, niet inwendig, niet met verborgen mogendheden. Neen maar met *pin* en *hamer* ijverde ze. En ze klopte Sisera tot hij zich wentelde in zijn bloed.

Zoo moest het toen.

Naar den aard van *die* bedeeling.

Naar de wijs waarop *toen* de Sisera's aanvielen.

Naar de roeping die *toen* Gods volk had, om al wat van Baäl en van Astharoth was te vernielen.

—

Maar nu is de bedeeling *anders.*

Niet meer een eigen rijk en eigen staat en eigen natie; het volk de kerk en de kerk het volk; neen, maar onder alle volk en over alle rijken 's Heeren volk verstrooid en verspreid.

En daarom nu de levenstoon van 's Heeren volk niet uitwendig, niet in het zichtbare, maar *geestelijk* en *in*wendig.

Geen twaalf Patriarchen meer, maar twaalf Apostelen.

Geen David meer, die Moab verplet en op Edom zijn schoen werpt, maar een andere David, die stierf aan een kruis en nu troont in heerlijkheid in de hemelen.

En vandaar dan ook, dat onze wapenen zijn *geestelijk.* Ons pantsier niet van staal, maar in het kleed der gerechtigheid. Voor ons de pijl, die van den boog vliegt, niet in de schacht met stalen punt in gif gedoopt, maar in de uitgieting van onze smeekingen en gebeden.

—

Heel *anders* dus dan bij Jaël, en toch *één zelfde* zaak, want de Sisera's moeten ook nu geklopt worden.

Ge moogt ze geen rust laten. Ge moogt niet denken: »Laat ze varen en huns weegs gaan!" Ge moogt niet zeggen: »Ik zal doen alsof ze er niet zijn."

Neen, zeg ik u, ge moet op de Sisera's het oog hebben. Het moet u hinderen, u een ergernis, u een oorzaak van worsteling zijn, dat zij 's Heeren volk verdrukken.

En gij ook, zelfs al waart ge de zwakste vrouw, moet de Sisera's kloppen.

Kloppen, d. i. rusteloos altoos weer er op slaan; altoos op hetzelfde aanbeeld, mits met zulk een hamer, *gelijk die in uw hand past.*

De Heere hanteert ook een hamer, en klopte u, klopte u zoolang tot uw hart vermorzeld was. »Het Woord des Heeren is een hamer, die de steenrots te morzel slaat!" roep de apostel.

En zoo nu is ook u de hamer in de hand gelegd

De hamer *des Woords* om te getuigen tegen de Sisera's, tot ge hun conscientie splijten doet, en de hamer des Woords in uw gebeden, om tegelijk voor en tegen hen te roepen naar God.

—

Te gelijk *voor* en *tegen* hen.

o, Wat daar in Jaëls tente omging was symbolisch.

Zij klopte Sisera, en toch had ze hem eerst de melkflesch gereikt en het bed der ruste gespreid.

Nu, bij haar was dat list, was dat niet gemeend, was de deernis voorgewend, en dit was valsch.

Maar bij u zij dit echt werk.

De Sisera's kloppen op hun conscientie; ze kloppen, rusteloos kloppen door uw gebeden.

Maar ook hun de flessche der behoudenisse reiken en hun ruste bieden voor hun moê geworstelde ziel.

In de Sisera's kan een Saulus voor u staan, die nu dreiging en moord blaast, maar straks een Paulus zal blijken om zijn God te verheerlijken.

En daarom klop ze, klop ze de Sisera's, en laat niet af, eer zij aflaten Gods volk te kwellen, maar vergeet ook niet aan de deur hunner eigen ziel aan te kloppen.

Wie weet, ze konden nog verkorenen ten leven zijn!

KUYPER.

Amsterdam, 11 Februari.

Door de Algemeene Synodale Commissie van het Hervormd genootschap is onder no. 842 dit *geheime* schrijven aan de wachters der Hierarchie verzonden, waarop wij zeer de aandacht vestigen.

No. 842.

—

VERTROUWELIJK.

's-Gravenhage, 4 Febr. 1887.

De Algemeene Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk, thans buitengewoon vergaderd, vooral ten einde te beraadslagen over te nemen maatregelen tot handhaving van de rechten en belangen der Nederlandsche Hervormde Kerk en hare Gemeenten tegen hen die de orde in die Kerk verstoren en trachten hare rechtens bestaande organisatie omver te werpen, heeft het van haren plicht geacht U mede te deelen, welke, volgens haar oordeel, de gedragslijn der Classicale Besturen behoort te zijn, met opzicht tot Predikanten en Kerkeraadsleden, die zich aan genoemd vergrijp schuldig maken.

De Synodale Commissie, verre van te meenen, dat het U ontbreken zou aan goeden wil en ijver om te doen wat het belang der Kerk eischt, wil door dit schrijven de gewenschte eenparigheid in het handelend optreden der Kerkelijke Besturen bevorderen, terwijl zij daarenboven haar gevoelen uitspreekt, dat spoed in deze een eerste vereischte is.

Wat de Synodale Commissie U wenscht aan te bevelen, is *vooreerst,* dat Gij terstond handelend optreedt wanneer van een Predikant of Kerkeraadslid onder Uwe ressort het gerucht gaat, dat hij deelgenomen heeft aan het zoogenaamd Gereformeerd Kerkelijk Congres, van 11 tot 14 Januari jl. te Amsterdam gehouden. Het bewonen van dat Congres is op zich zelf reeds een vergrijp van ergerlijken aard wegens de schriftelijke verklaring door iederen deelnemer afgelegd, luidende: »De ongeteekende verklaart, dat ook hij de afwerping van het Synodale juk voor plichtmatig houdt", van welke verklaring de kennelijke strekking is eene verbintenis, om mede te werken aan de verbreking van de organisatie der Nederlandsche Hervormde Kerk. In het gezegde geval zal het Classicaal Bestuur wél doen, door eene Commissie uit haar midden af te vaardigen, ten einde de betrokken personen te hooren en op hun pertinent af te vragen, of zij bij de gegevene verklaring blijven volharden — dan wel — of zij, het verkeerde van die daad inziende, daarvan terug komen en beloven, voortaan aan dergelijk streven als het Amstersche Congres bedoelde, geen deel meer te zullen nemen en in alles aan de kerkelijke verordeningen te zullen gehoorzamen. Wordt deze verklaring schriftelijk met onderteekening afgelegd, dan heeft de zaak geen verderen voortgang. Wordt dit echter geweigerd, of ook bij weigering om voor de Commissie te verschijnen of te antwoorden op de gedane vragen — wat ook reeds weerstreven is tegen de Kerkelijke verordeningen — zal het Classicaal Bestuur de voorloopige schorsing van de betrokken personen naar artt. 47 en 48 van het Regl. voor kerkelijk opzicht en tucht enz. hebben uit te spreken, mitsdien de zaak, met alle bescheiden, over te dragen aan het Provinciaal Kerkbestuur. Het is van belang, ook met het oog op rechtsquaesties, die later misschien voor den burgerlijken Rechter worden gebracht, dat zij, die het kerkelijk verband willen verbreken, voorgekomen worden in de volledige uitvoering hunner plannen.

Maar ook *ten tweede* oordeelt de Synodale Commissie dat Kerkeraden, die reeds feitelijk het verband met de wettelijke organisatie verbroken en eene andere kerkorde zeggen aangenomen te hebben, daardoor niet ontrokken zijn aan de toepassing der kerkelijke tucht, zij het ook, dat zij geoordeeld konden worden door woord en daad genoegzaam getoond te hebben zich af te scheiden van de Nederlandsche Hervormde Kerk. Zij toch beweren *thans,* dat zij zich van de Kerk, waartoe zij tot dusver behoorden, *niet* afscheiden, en blijven zich gedragen als waren zij in die Kerk nog steeds de wettige ambtsdragers. Door eene kerkrechtelijke uitspraak zullen zij moeten worden getroffen. Derhalve zal ook in dit geval het Classicaal Bestuur, onder welks ressort dergelijke wanordelijkheid plaats vindt, de personen die zich daaraan schuldig gemaakt hebben, als verstoorders van orde en schuldig aan vergrijp in de uitoefening van hunne kerkelijke betrekking hebben te beschouwen en ook tegen hen de voorloopige schorsing, zooals boven vermeld is, moeten uitspreken. Nadat in deze tuchtzaak eene einduitspraak zal gevallen zijn, waarbij op hen, die zich aan genoemde feiten hebben schuldig gemaakt het vereischte tuchtmiddel zal zijn toegepast, zal dan door de Synodale Commissie verder gehandeld worden in gelijken zin als onder anderen reeds gehandeld is ten aanzien van den Kerkeraad te Voorthuizen, naar art 3 van het Alg. Regl., door namelijk de ergerlijke handelingen van de bedoelde personen ten grondslag te leggen van de verklaring, dat zij ook niet meer tot de *leden* van de Nederlandsche Hervormde Kerk behooren.

De Algemeene Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk.
J. K. KOCH, *President.*
L. OVERMAN, *Secretaris.*

Aan
de Classicale Besturen.

Zoo ziet men, wat geest deze Hierarchie bezielt.

Binnen, uitstooten, van zich werpen.

Dan zelfs nog met bannissement en vonnis najagen, als men zelfs niet meer onder hun jurisdictie behoort.

Ja, erger nog, een rechter die straks geroepen kan worden om in Cassatie recht te spreken gelast en schrijft voor aan den rechter van eerste instantie, hoe hij vonnisse.

Is het toch niet ten hemel schreiend!

En dat noemt zich nog een Kerk des Heeren!

—

Met een gevoel van verontwaardiging, waar men nauwlijks woorden voor vindt, namen we kennis van het bericht dat deze week uit Utrecht afkwam.

Ruim twintig jaren lang is de Irenische partij in Utrecht meester in den Kerkeraad geweest, want pas voor korten tijd verloor ze in den Algemeenen Kerkenraad terrein. En al deze twintig jaren heeft de Irenische Kerkeraad zich nooit aan eenig proces tegen de verwerpers van de Godheid des Heeren gewaagd. Integendeel, schier alle ongeloovige Hoogleeraren stonden onder zijn opzicht en tucht; jaar aan jaar werden scharen van Moderne jongelieden aangenomen; allerlei openbaring van het ongeloof was voor een ieder kennelijk; — en de Kerkeraad deed niets; niets met name die ultra-Irenische fractie, die in de Van Weede's haar tolk vindt.

En wat verneemt men nu?

Dit, lezer, dat diezelfde fractie, wier leuze het was: Nooit tucht toepassen, nooit vervolgen!, nu het bestaan heeft *een aanklacht in te dienen tegen Gereformeerde broederen,* als zouden deze het Congres te Amsterdam hebben bijgewoond.

Ongelooflijk, en toch, helaas, maar al te waar!

Den kemel doorzwelgen en de mug uitzijgen!

Bij de politieke stembus met de Opzoomers fraternizeeren, en bij het Classicaal Bestuur de Belijders des Heeren aanklagen.

Waarlijk, men aarzelt, wien dieper te beklagen, een sleer, een levenskring waarin zulk fanatisme reeds voor lange jaren gescholen heeft, of de fanatieke, blindgestaarde mannen, wier consciëntie tegen zulk een zonde niet meer reageert.

—

Ook deze week zwoeren nogmaals drie kerken de Synodale Hierarchie af, die van *Oude Wetering,* van *Leijmuiden* en van *Garijp.* Te Oude Wetering verlokte dit de Classicalen weer om met politie en huzaren op te treden, tot zelfs met *dertien* man.

Nu van die tyrannieke middelen der heerschzucht kennen we thans de effecten.

Te Leiderdorp zou het systeem van intimidatie worden toegepast, en door het „verraad" van Dr. Van Rhijn, is men daar geslaagd in zijn toeleg, om de gemeente uit haar Godshuis te verjagen.

Maar wat ziet men nu?

Immers, dat juist nergens de gisting tegen de Synode zoo sterk is als juist aan den Rijn.

Men zou zoo zeggen: Als er nu toch tal van kerken zijn, die van de Synode niet meer gediend willen wezen, eilieve waarom zich dan op te dringen?

Laat in ons vrije Nederland het volk toch vrij!

—

Er heerscht in onderscheidene kringen van ons vaderland blijkbaar zeker ongeduld, om de vruchten te plukken van de uitgeroepen vrijheid.

Toch is er (tenzij voor Kerkeraden, die bedreigd worden) voor deze overhaasting geen de minste oorzaak.

Eer wordt er veel door bedorven.

Het Synodaal Convent komt pas in Juni. We hebben dus nog ruim vier maanden. Waartoe dus deze overijling?

Nu aanstaanden Dinsdag zullen alle Moderatoren en voorloopige Consulenten in het bezit zijn: 1°. van de *Adviezen der Zakelijke Secties;* 2°. van de *Instructie voor de Moderatoren;* 3°. van de *Instructie voor de Agenten;* en 4°. van de *Instructie voor de Consulenten.*

Neem nu veertien dagen, om in de onderscheidene Classes dit een en ander goed door te denken, zoodat een ieder goed vat en doorziet, hoe hij te handelen hebbe, en laat men dan in Maart beginnen met de *Verzamellijsten,* dan loopt alles immers nog uitnemend.

We zijn zoo bang niet voor het verdooven van de eerste geestdrift.

Een werk, als thans ondernomen wordt, *kan* zelfs niet van een tijdelijke geestdrift leven.

Daarvoor is diepe drang der ziele noodig.

Een vuur in de beenderen, zoo als Jeremia het uitdrukt

Een zoo diep onze schuld en onze zonde voor onzen Koning gevoelen, en een zoo met heel het hart dorsten naar de zaligheden van het juk en van den last des Heeren, dat men daardoor, en daardoor alleen, gedreven, tot een weeroprichten van ons Sion overgaat.

Zij er dus kalme voortgang.

Nu reeds stille voorbereiding in de zielen, opdat een iegelijk zichzelven wel doorzoeke, hoe hij voor zijn God staat.

En als men dan straks kennis zal hebben genomen van de *Adviezen* en de *Instructien,* laat men dan met omzichtigheid en met stillen ernst aan den arbeid tijgen.

Niet om een eigen clubje te doen zegevieren.

Neen, maar om *de Kerke des Heeren* in den dienst van Woord en Sacrament weer tot openbaring te brengen.

Niet om wat te zeggen te krijgen, maar om voor het *eenig zeggenschap des Heeren* te zwichten.

Hij alleen is groot!

—

Van onderscheidene kanten vraagt men ons, op wat wijs thans de Kerkeraad moet aangevuld, nu de Kerkenorde van 1618 weer in zwang kwam, en dus het Kiescollege vervalt.

Het antwoord op deze vraag is kort te geven.

Eisch en beding van de Kerkenorde van 1618 is alleen, dat de beroeping en benoeming van den Kerkeraad uitga, overal waar reeds een Kerkeraad bestaat.

Bestaat die nog niet, dan beroepen en benoemen de eerste maal de mansleden, die op zekeren leeftijd zijn gekomen.

Evenwel, dit beduidt volstrekt niet, dat de Kerkeraad deze zaak afdoet buiten de gemeente om.

Integendeel dit zou in hooge mate ongereformeerd zijn.

Nu kan intusschen de Kerkeraad de gemeente in deze zaak kennen op allerlei wijs. Hij kan dit doen door aan de gemeente een keuze ter aanwijzing voor te stellen. Hij kan dit doen door gemachtigden namens de gemeente eenige personen te laten voordragen. Hij kan dit doen door alle mansleden personen te laten voordragen. In elk geval moet hij dit doen, door den beroepene aan de gemeente voor te stellen, opdat er inspraak kan gemaakt worden, en blijft deze uit, te beroepen en te benoemen namens de gemeente.

o, Onder de Kerkenorde van Dordt is men zoo vrij.

Niets meer van die meesterachtige bureaucratische formaliteiten, maar geestelijk en broederlijk werkend voor de eere van zijn Heer.

Voorzoover men echter eenparigheid hierin wenscht; wat anders volstrekt niet noodig en ten deele zelfs ongeraden is; moet de afstippeling van deze lijn van het Synodaal Convent uitgaan, en straks zoo het kan van een generale Synode, waarop alle kerken saamkomen.

—

Al het reppen van een *Volks*kerk is vooral heden ten dage puur Pantheisme geworden.

Gelijk men weet is het Pantheisme de leer van het altoos voortgaand, nooit gestoord, alles doordringend proces.

Naar luid van deze leer komt altoos het een uit het andere voort, het latere uit het vroegere. Er is niets en bestaat niets dan een werking die onverbiddelijk en onveranderlijk van oorzaak op gevolg gaat, om straks op zijn beurt dat gevolg weer tot de oorzaak van nieuwe gevolgen te stellen; en, onder dat voortgaan van oorzaak op gevolg en van gevolg op oorzaak, beweegt zich een altoos volkomener uitkomende, zich meer bewust wordende idée, die, van minder naar meer, van onlouter naar louterder voortschrijdende, voortstreeft naar steeds rijker en reiner volmaaktheid.

Het spreekt vanzelf, dat bij deze beschouwing of voorstellingswijs, alle grens wegvalt.

Waar toch zou de grens zijn, die scheiding maakt? Een grens breekt de lijn, en de levenslijn *onafgebroken storeloos* voort te laten loopen, is juist het besielend element in deze wijze van zien.

Geen grens dus tusschen mensch en dier, maar (altoos door dat storelooze proces) allengs na duizenden wisselingen, de mensch uit het dier voortgekomen; gelijk dat dier weer uit de plant; en de plant uit de stof; en de stof uit de nevelen; en de nevelen uit de etheratomen; en die atomen uit nog dunner atomen; en die dunste atomen tegelijk rustende en zwevende in zichzelven.

Zoo dus ook geen grens tusschen ziel en lichaam, maar beide in den wortel van het *geist-leibliche* vereenzelvigd. Geen grens meer tusschen man en vrouw, maar beiden man en vrouw geunificeerd in het geslachtlooze bij den ingang en den uitgang van het menschelijk leven. En zoo nu ook geen grens tusschen waarheid en deugd. Geen grens tusschen deugd en schoonheid. En zelfs geen grens tusschen het zondige en de heiligheden.

Ook daar nog altoos het storelooze proces; de opstijging van het mindere tot het meerdere; van het onzuivere tot het zuiverdere; en het onheilige zelf de wortel waaruit het heilige kiemt.

En zie op deze lijn ligt nu ook *de Volkskerk*; en de Synode van het Vervormd Genootschap heeft op haar Volkskerk nog onlangs openlijk en onbewimpeld dit stempel gedrukt, toen ze schreef, „*dat wat gist in de maatschappij der menschen ook nagisten moet in de kerk.*"

Op tweeërlei wijs steekt hier het Pantheïsme in.

Vooreerst in zooverre hiermeê de grens tusschen maatschappij en kerk wordt opgeheven, en het volksleven met het leven der kerk wordt vereenzelvigd.

Niet de kerk een van God gestelde macht, om wat er in die maatschappij verderfelijks gist, af te leiden en te stuiten, maar een cylinder te meer aan het groote maatschappelijke raderwerk, waarin eenvoudig nagist en nastoomt wat gist en stoomt in dat raderwerk zelf.

En ten andere, uit de gisting van het ziekelijke, ongeloovige en zondige komt naar dat schriklijk beweren door een verzwerings- of verrottingsproces het goede, gezonde en geloovige voort.

Niet de Kerk schatbewaarster van de heiligheden des Heeren, om haar medicijn aan de kranke maatschappij te reiken, en balsem te druppen in haar schuldige wonde; neen maar die Kerk meê zwerende zoo zij zweert, meê koortsende zoo zij koortst, meê verarmende in het bloed zoo zij in het bloed veramt, en straks uit dit zweren, koortsen en bloedverarmen der maatschappij vanzelf een beterschap voortkomend, die zich dan te zijner tijd ook weêr aan de Kerk zal meêdeelen.

En daarom gaan we voor dit roepen van de Volkskerk volstrekt *niet* uit den weg, maar zullen we deze ongoddelijke verzinning, die niets doet dan oud-Heidensche, diep ongeloovige theorieën weer op te koken, bestrijden met al de macht die er in ons woord mocht zijn.

Het is dit Pantheistische gif, waardoor nu reeds vele jaren elke theologische beschouwing der *Vermittelungstheologie* ontzenuwd lag, en dat thans ook in het kerkelijk vraagstuk doorgedrongen, de valsche leuze van de Volkskerk aangrijpt, om de Kerk van Christus onder valsch voorgeven en onder onverantwoordelijk misbruik van termen, in de Kerk zelve te ondermijnen.

Op deze lijn is alles proces. Eén proces met storeloozen voortgang en onmerkbare overgangen. Een proces dat in de Synode van Koch over Reitsma naar Moquette en van Moquette over Van der Flier naar Bredius en Segers liep.

Een proces dat in de Amsterdamsche Classicalen zijn eindpunt in Berlage rechts en in Lütge links vindt, en in zijn voortbeweging van Berlage op Ternooy Apèl, van Ternooy Apèl op Laurilard, van Laurillard op Adriani, van Adriani op Ten Kate, van Ten Kate op Posthumus Meyjes, van Posthumus Meyjes op Hogerzeil, van Hogerzeil op Vos, van Vos op Van der Dussen, van Van der Dussen op Brummelkamp, van Brummelkamp op Aalders, van Aalders op Krayenbelt, van Krayenbelt op Geselschap, van Geselschap op Deetman en van Deetman op Lütge loopt.

Altemaal zachte overgangen, onmerkbare verschillen, ongedachte in elkander vloeiingen. Ineensmelting door tusschengelegen schakeeringen. Veleschalmen in de ééne keten, maar de schalm die het meest rechts zit (Berlage) met de schalm die het verst links hangt (Lütge), toch door een storelooze reeks van tussch nschalmen verbonden.

Vandaar dan ook dat deze allen, ook na het uitbreken der crisis, nog steeds *kerkelijk in één raad kunnen zitten,* en op *één doel* kunnen atgaan, en in *één richting* kunnen sturen, en saâm *één gemeenschappelijk belang* tegen de wederpartijders van allen Phanteistischen ademtocht verdedigen.

En evenzoo loopt dan het proces ook op *zedelijk* terrein. Eén volk en in dat volk één Kerk, en daarom in die ééne Volkskerk één doorloopend storeloos proces van den allergoddeloosten boef tot het teederste kind van God.

Van Judas die Jezus verried tot Johannes die in zijn schoot aanlag één lijn, die niet mag afgebroken. Cajaphas slechts gradueel verschillend van Stephanus die voor Jezus stierf. En zoo gaat die lijn dan van iemand die spot en lastert, op iemand die koud en onverschillig is, van een onverschillige op iemand die nog iets van een Voorzienigheid gelooft; van iemand die dit *iets* gelooft, op iemand die ook nog van Jezus wil hooren; van iemand die nog iets van Jezus houdt, tot iemand die hem zijn ideaal noemt; van het ideaal op den Zaligmaker; van den Zaligmaker op den Borg; van den Borg op den Bruidegom der ziele; en zoo eindelijk tot den Trooster en Eénig Dierbare van ons hart.

Alles proces. Alles geleidelijke overgangen.

En zulk een proces, met zulke overgangen dus ook van den moordenaar en dief en ronselaar op de koppelaarster en den bordeelhouder; van den bordeelhouder op den houder van een speelhuis; van het speelhuis op den kroeghouder; van den kroeghouder op den dronkaard; van den dronkaard en dief en leugenaar op den ordentelijken man; van den ordentelijken man op den fatsoenlijke; en van den fatsoenlijke op den stipt eerlijke; van den stipt eerlijke op den rechtschapene; van den rechtschapene op den barmhartige; van den barmhartige op den nauwe van conscientie; van den nauwe van conscientie op den bedwinger van zijn vleesch en zijn begeeren; van dezen op één die de leden kruisigt en doodt en begraaft in de kracht Christi; en zoo eindelijk op de met geestelijk sieraad versierde, en op de allerheiligste kinderen Gods.

En zoo moet het dan ook loopen, en steekt er beginsel in.

Eén Volkskerk met Koch en Segers als groot-Hierarchen, met Berlage en Lütge saâm als Bedienaars des Woords; met spotters en godloochenaars naast jubelenden in de liefde van den Eénigen Bruidegom der ziele; en zoo ook de dronkaard en de moordenaar naast de diepst ingeleide en meest bevestigde kinderen Gods.

Dát en dát noemt de Synode de *Volkskerk.*

Dat is de *Volkskerk,* die thans ook de Irenischen verdedigen.

Dat is de *Volkskerk,* die thans de Gereformeerden uitwierp en nog verder moet uitwerpen.

En dat is de *Volkskerk,* die om haar zondig en Pantheistisch karakter in naam des Heeren verworpen wordt door ons.

—

De Kerkeraad van Amsterdam is er toe moeten overgaan, om een eigen orgaan uit te geven.

Hierin ligt wel iets spijtigs.

Het ware zooveel wenschelijker geweest, dat men een vorm had kunnen vinden, om saam op de markt te staan in steê van apart te winkelen.

Maar het ging niet.

De Kerkeraad, zijnde nog altoos dezelfde Kerkeraad van vóór 4 Januari, kon, toen hij de zaak wel had doorgedacht, geen andere positie innemen, dan dat het *Predikbeurtenblad* met hem, Kerkeraad, in contract staat, ook al ziet hij er voorshands van af om burgerrechtelijke aangelegenheden te laten gelden voor den rechter. De uitgever daarentegen was van oordeel, dat het *Classicaal Bestuur, doende wat des Kerkeraads is,* als zijn hoofdcontractant moest worden beschouwd.

Wat welwillende aanbiedingen hij ook overigens deed, over dit punt was niet heen te komen. Niet twee kunnen tegelijk de ééne zelfde Kerkeraad zijn, en ook een Ker-